

**Türkiye Cümhuriyeti ile Yunanistan Cümhuriyeti arasında akid ve imza olunan
itilâfname ile müzeyyelâtının tasdiki hakkında kanun**

(Resmî Ceride ile neşir ve ilân : 15/III/1927 - Sayı : 576)

No.
987

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cümhuriyeti ile Yunanistan Cümhuriyeti arasında 1 kânunuevvel 1926 tarihinde Atınada akid ve imza edilen ve 17 maddeden ibaret bulunan itilâfname ile berveği zir tadad olunan temessükler Büyük Millet Meclisince kabul ve tasdik olunmuştur.

- 1 - İtilâfname lâhikası,
- 2 - Nihaî protokol,
- 3 - Atınada Beynelmilel maliye komisyonu tarafından ita kılınan teminat mektubu,
- 4 - Beyanname,
- 5 - 1 numaralı protokol,
- 6 - 2 numaralı protokol,
- 7 - İmza zabıtnamesi,

İKİNCİ MADDE — İşbu kanun tarihi neşirden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — İşbu kanunun icrasına İera Vekilleri Heyeti memurdur.

5 mart 1927

İTİLÂFNAME

Türkiye Cümhuriyeti Reisile Yunan Cümhuriyeti Reisi Lozan muahedenamesi ahkâmile işbu muahedenameye müzeyyel 9 numaralı beyannamenin tatbikatından tahaddüs eden müşkülâtı tesviye arzusile mütehasis olarak muahedenamenin salifüzzikir ahkâmının tatbikatını teshil etmek maksadile bir itilâf akdine karar vermiş ve işbu husus için murahhaslarını tayin etmişlerdir. Şöyle ki :

İşbu murahhaslar usulüne muvafık bulunan salâhiyetnamelerini badetteati meyanelerinde berveği ati ahkâmı takarrür ettirmişlerdir :

Madde — 1

Yunanistanın mübadeleye tâbi manatıkında kâin olub 18 teşrinievvel 1912 tarihinden evvel manatığı mezkûreyi terketmiş veyahud ötedenberi Yunanistan haricinde mukim bulunmuş olan müslümanlarla bilûmum Türk tebaasına aid emvali gayri menkule - mhacirin veya köylüler tarafından işgal dolaysile eshabına iadesi gayri mümkün olduğu takdirde - 5 nci ve 6 nci maddelerde gösterilen şerait dairesinde Yunan Hükûmetince temellük olunacaktır. şehirler dahilinde kâin müsakkafat ve arsalarla kuru ve orman ve yazlık meralar esas itibarile ashabına iade edilecektir.

Madde — 2

Türkiyenin rum ahali mübadele edilmiş olan manatıkında kâin olub 18 teşrinievvel 1912 tarihinden evvel Türkiyeyi terketmiş olan, yahud minelkadim işbu memleket haricinde ikamet etmiş bulunan Rumlarla bilûmum Yunan tebaasına aid emvali gayri menkulenin Yunan Hükûmetinin uhdesine intikal eden emvalin kıymetine muadil mikdarına kadar olanma 5 nci ve 6 nci maddeler ahkâmı dairesinde Türk Hükûmetince temellük olunacaktır.

Madde — 3

Mevaddı salifede münderiç ahkâm, kezalik mezkûr maddelerde gösterilen eşhasın tahtı tasarruflarında bulunabilecek olan maadin ve saydı mahi mahallerine de tatbik olunacaktır.

Madde — 4

1 nci ve 2 nci maddelerde istimal edilmiş olan (Müslüman), (Rum), (Yunan tebaası), (Türk tebaası), tabirâtı hem eşhası hakikiye ve hem eşhası maneviyeye şamildir.

(Yunan tebaası) (Türk tebaası) tabirâtı, Türk ve Yunan ahalisinin mübadelesine mütedair olan mukavelename ahkâmına tâbi eşhası istihdaf etmez.

Madde — 5

Tarafeyni Âliyeyni Âkıdeyn zirdeki ahkâm dairesinde ihraz edecekleri emvali gayri menkulenin takdiri kıymeti, merbut zeyilde mevzu esasat mucibince icra edilecektir. Alâkadarlar emvallerinin takdiri kıymeti muamelesinde bizzat hazır bulunmak veya münferid veya müşterek vekâletnamelerle tayin edecekleri vekilleri hazır bulundurmak hakkını haiz olacalardır.

Madde — 6

Takdiri kıymet muamelâtının hitamında her iki tarafça tahakkuk edecek zimemat, takas ve mahsub edilecektir. İşbu yekûnlar arasında teadül hâsıl olmayacak olursa, fark Yunan Hükûmeti tarafından nakden tediye edilecektir. Bu husus için Yunan Hükûmeti beynelmilel maliye komisyonunun kontrolüne tâbi varidat fazlasından nihayet beş yüz bin İngiliz lirası mikdarında bir meblâğı tahsis eylemiştir. Mikdarı zimmet balâdaki tahminatı tecavüz ettiği takdirde Hükûmeti Yunaniye, ilk taksitin tediyesinden sonra yüzde altı hesabile faiz geytirecek olan bakiyei matlubat için, fıkraî mütekaddime mucibince irae edilen teminatı teedid etmeği teahhüd eder.

Muamelei mahsubiyenin icrasından sonra şayed Hükûmeteynden birinin uhdesinde tasfiyeden harîç kalmış emval bulunacak olursa, bunları iade mecburiyetine müteallik olan her türlü mesail, bilhassa iadelerin teahhurundan dolayı verilecek tazminatlar veya teminatı muhtemele hakkında, muhtelit komisyon ittihazı mukarrerat edecektir.

Madde — 7

Balâda musarrah olan takas ve mahsub usulünün tatbikatını kasır ve tahdid için Hükûmeti Yunaniye, Yunanistanda kâin emvali gayri menkulesini satmak isteyen Türk ashabı emlâkile hususî itilâfat akdi salâhiyetine malik olacaktır. Maama fih bu gibi şira muamelâtı emlâkin bulunduğu balvalideki kıymeti vasatiyenin muhtelit komisyonca tayininden evvel vuku bulub da işbu kıymeti vasatiyeden % 35 nisbetini müteceviz bir noksan fiatla icra edilmiş bulunduğu takdirde sahibi malm, almış olduğu fiat ile havalii mezkûredeki kıymeti vasatiyeden % 35 tenzilinden sonra tahasül edecek farka hakkı olacaktır. Lüzum görüldüğü takdirde sahibi malm talebi üzerine satılan malm kıymeti muhtelit komisyon vasıtasile takdir olunacaktır. Farkı kıymet tasfiyei umumiye hesabına kaydedilecektir.

Hükûmeti Yunaniye, takas ve mahsub hesabından tayyetmek suretile, kendisi tarafından işтира

edilecek her malın kıymeti muhammenesini nakden tediye etmek hakkını kezalik muhafaza eder. Tediye Türkiye Hükûmetine vuku bulacaktır.

Madde — 8

Listesi işbu itilâfnameye merbut olan ve elyevm takas ve mahsuba tâbi havalide mütemekkin bulunan Yunan ahabı emlâkinin tahtı tasarruflarında olan emvale takdiri kıymetten evvel vaziyet olunamaz. Emvali mezkûre ancak Yunan Hükûmetinin talebi muhtemeli üzerine takas ve mahsul muamelesine idhal olunabileceklerdir. Salifüzzikir emvalin takas ve mahsubdan ihracı, bunların takdiri kıymetleri icra edildikten sonra Hükûmeti Yunaniye tarafından kendi takas ve mahsub zimmetine mahsuben salifüzzikir emvalin kıymetlerine muadil tediye icrasını icab ettirecektir.

Yunan Hükûmeti 2 nei maddede işaret olunan emlâki, bunların kıymetlerine muadil bir meblâğî takdiri kıymetlerinden bir ay sonra takas ve mahsub zimmetine mahsuben tediye etmek şartıyla takasdan istisna ettirmek hakkını muhafaza eder. Yunan Hükûmetinin bu hakkını istima edeceğini nihayetünnihaye takdiri kıymetten on beş gün sonra beyan etmesi iktiza eder. Bununla beraber o sıralarda mülk menafii umumiyeye hadim bir maksada tahsis edilmiş olduğu takdirde mezkûr mülk Türk Hükûmetinin rızası olmaksızın takastan istisna edilemeyecektir.

Madde — 9

1 nei maddede münderiç ahkâmın dairei tatbikından hariç kalan ve şehirler içinde ve haricinde vaki bulunan müsakkafat ve arazi ile keza Yunanistanın mübadeleden istisna edilen havalisinde kâin emlâk, işbu itilâfnamenin mevkii tatbika vazından itibaren bir ay müddet zarfında ve her türlü tekâliften azade olarak, ahabma iade edileceklerdir.

İkinci maddede işaret edilen eşhasa aid olup Türkiyede mübadelei ahalinin tatbik edilmediği mahallerde kâin olan emlâk dahi kezalik aynı müddet zarfında ve her türlü tekâliften beri olarak sahiplerine iade olunacaktır.

Anadolu ve Şarkî Trakyadaki emlâke gelince : Bunların muhtemel olan iadeleri muamelesi da hi aynı şart dahilinde ve takas ve mahsubdan peyderpey istisna edildikçe icra edilecektir.

Şehirler haricindeki arazinin iadesi sureti tammede vuku bulacaktır. Maahaza şayed sahibi müllî tahsis ve ifraz muamelesini kendi menafiiine müzır telâkki etmediği takdirde mülk kısmen dahi iade olunabilir.

1 nei maddenin fıkrî saniyesinde zikrolunan şehirler haricindeki emval ve emlâk her halde da hâl buldukları külden bittefrik iade edilebilirler. Salifüzzikir ahkâm mucibince emvaline iade ten tasarruf eden ahabı emlâk bunlara serbestçe ve bilâ mâni tasarruf etmek hakkına malik olacaktırlar.

Madde — 10

Lozan sulh muahedenamesinin mevkii icraya vazından gerek evvel ve gerek sonra anifülbeyan maddede işaret edilen emval veya birbirlerinin tebaalarına aid serveti menkule hakkında hükûme teynin sureti istisnaiyede ittihaz etmiş oldukları mukarrerat ve ahkâm, işbu itilâfname mevkii tatbiki vazedilir edilmez refi ve ilga edilecektir.

Madde — 11

Tarafeyni Âliyeyni Âkrıdeyn Lozan muahedenamesinin mevkii icraya vazından gerek evvel ve gerek sonra her iki memlekette malları istimlâk edilen mal sahiplerini işbu itilâfnameden müteka bilen istifade ettirmek hususunda müttelik kalmışlardır.

İstimlâke, musadereye veya o sırada sair bir muamelei istisnaiyeye tâbi tutulmuş olan emval hakkında, mevzubahs olan tedabir gûya hiç tatbik edilmemiş gibi, merbut zeyil mucibince kıymet takdiri muamelesi icra edilecektir.

Bu kabilden olan emvalin malehülhaklarına iadei muhtemelesi dokuzuncu maddede tayin edilen şerait dairesinde vukubulacaktır.

Madde - 12

Lozan muahedei sulhiyesine müzeyyel 9 numaralı beyannamenin ikinci fıkrası mucibince eşhasına tesviyesi icab eden varidat ayrı bir takas ve mahsub hesabı teşkil edecektir ki bakiyesi umumî tasfiye hesabına nakledilecektir. Aynı kavaid işbu itilâfnamede işaret olunan diğer umum emvale müteallik varidat hakkındada tatbik olunacaktır.

Şurası mukarrerdir ki, Hükûmeteyn beyninde hususî bir anlaşma keyfiyeti müstesna olmak üzere işbu varidat yüzünden tahaddüs edebilecek kâffeî müşkülât muhtelif komisyon tarafından hal ve fasledilecektir.

Madde — 13

1 nei ve ikinci maddelerde zikrolunan eşhasın müteakibilen Yunan ve Türk arazisini 18 teşrinî evvel 1912 den mukaddem terketmiş oldukları veya minelkadim araziî mezkûre haricinde mütemekkin buldukları keyfiyeti her türlü vesaiti beyyine ile isbat olunabilecektir. Mucibi iştibah ahvalde işbu isbat keyfiyeti muhtelit komisyon huzurunda iera edilecektir.

Takas ve mahsub veya iade muamelelerine tâbi olacak emvali gayrimenkulenin bulunduğu memleket Hükûmeti tarafından evvelece tabiiyeti tanınmış olan kimselerin tabiiyeti mevzu tedkik olmayacaktır.

Tabiiyete müteallik kâffeî ihtilâfat - muahedat mucibince alâkadarların evvelece müracaatları üzerine Türk ve Yunan hakem mahkemesince verilebilecek mukarreratı haleldar etmeksizin - Muhtelit komisyon tarafından hal ve fasledilecektir. Salifülbeyan 1 nei ve 2 nei fıkraatın tatbikından dolayı icab eden tahkikat badema muhtelit komisyon dahilinde ihdas edilecek hususî bir komite tarafından iera kılınacaktır. İşbu hüküm, bu babda mukaddema ittihaz edilmiş olan kararları haleldar etmez.

Madde — 14

Türk ve Yunan mübadelei ahali Muhtelit komisyonu işbu itilâfnamenin tatbikına memur edilecektir. Muhtelit bir komisyon birer Türk birer Yunanlı muhammın ile 1914-1918 harbine iştirak etmemiş bitaraf Hükûmet tabaasından bir reisden mürekkeb olmak üzere icab eden tahmin heyetlerini teşkil edecektir.

Madde — 15

İşbu itilâfnamenin ahkâmı ancak Tarafeyni Âliyeyni Âkidin tabaaları hakkında kabili tatbiktir. Maamafih şurası mukarrerdir ki Lozan muahedenamesinin mevkiî icraya vaz olunduğu sırada Türk veya Yunan tabaası sıfatını haiz iken bilâhare bir tâbiyeti cenebiyeyi ihraz eden eşhas, mezkûr sulh muahedenamesinin 65 nei ve 66 nei maddeleri ile işbu sulh muahedenamesine müzeyyel dokuz numaralı beyanname mucibince haiz oldukları kâffeî hukuku muhafaza ederler.

Madde — 16

İşbu itilâfname Lozanda 21 temmuz 1923 tarihinde imza edilen muahedat ve mukavelâtтан mütevellid bazı taahhüdâtın sureti icrasını istihdaf etmekte olduğundan mezkûr mukavelât ve muahedatı düveliyeinin hassaten balâdaki hususata mütedair olmayan ahkâmını haleldar etmez. Kabul edilen esasat veya işbu itilâfnamede musarrah emval ve emlâkin takdir kıymeti keyfiyeti mübadeleye tâbi eşhas taraflarından Tarafeyni Âkideyn memleketlerinde terkedilmiş bulunan emlâkin takdir kıymetlerine müteallik esasatı haleldar etmez.

İşbu itilâfname tasdik edilecektir. Tasdiknameler en kısa bir müddet zarfında Atınada teat olunacaktır.

İtilâfname lâhikası

1 — Emvalin takdir kıymeti bervechi zir esasata tevfikân iera olunacaktır:

Emval üç sınıfa tefrik edilecektir.

A - Şehir dahilindeki emval:

a - Meskenler, mağazalar vesair ebniye.

b - Arsalar.

B - Şehir haricindeki emval.

a - Tarla ve çayırılar,

b - Bağlar, meyvelikler, incirlikler, zeytünlikler, fındıklıklar, bostanlar vesaire.

t - Meralar.

d - Köy ebniyesi

C - Ormanlar.

t - İmalâthaneler, fabrikalar, madenler ve dalyanlar.

2 — İşbu emvalin her biri için tahkikat ierasından sonra münferiden kıymet takdir edilecektir.

Şehir dahilinde ve haricindeki emvalin kıymetleri hali hazır satış fiyatı üzerinden takdir edilecektir. Bu kıymeti tesbit için bervechi zir esasata istinad olunacaktır:

A - Aynı mahalde ve aynı şerait dahilinde bulunan aynı sınıf ve aynı einse dahil emvalin satış fiyatı.

B - İşbu emvalin ve takdir kıymeti matlub malın icareleri.

3 — Keyfi olarak tesbit edilen ve arz ve talep kanununun irae ettiği fiyattan inhıraf eyleyen satış fiyatları ve icareler nazarı itibare alınmayacaktır. (Moratoryom) kanununun tahtı tesirinde olarak ve sahibi mülkün serbestçe rıza ve muvafakatı lâhik olmaksızın tesbit edilmiş olan satış fiyatları ve icareler bu kabildendir.

Bilmukabil bazı kavanin ve tedabiri temdidiyeye hedef olmaksızın ve bir müsaadei mahsusa istihsal edilmeksizin şekli kanunda aktedilmiş olan satışlar nazarı itibara alınacaktır. Küçük sahalı arazinin satış fiyatı daha vasi arazinin takdir kıymeti için aneak işarî bir esas teşkil eder.

4 — Son üç sene zarfında arazi satışı vaki olmayan mahallerde aynı şeraiti iktisadiyeye tâbi menatıktaki satış fiyatları kiralık üzerine ve bu olmadığı takdirde takdiri kıymeti matlub emvalin kudreti istihsalıyesi esas ittihaz olunacaktır.

Kudreti istihsalıyeden maksad aynı mntakada aynı einse arazi için sureti mutadede istimal edilen usulü ziraate göre bir kıtai arazinin vasatî hasılatıdır. Küçük arazi için aynı mahalde ve aynı şerait dahilinde istimal edilen usulü ziraat esas olarak alınacaktır.

5 — Çiftlik ebniyesinin kıymeti arazinin işlemesine müteallik sermayeden müstakil bir sermaye teşkil ederse ayrıca takdir edilecektir. Meselâ: Mülk sahibinin meskenile değirmenler, süthaneler ve mahzenler gibi köy sanayiine müteallik tesisatın kıymetleri ayrıca takdir edilecektir. Ahırlar, depolar, ortakçı ve amele meskenleri ile irva ve iska tesisatı hususî takdiri kıymete dahil olmayacaktır. Satış fiyatları kira bedelleri esasatı mefkud olan mahallerdeki şehir harici inşaatın takdiri kıymete

nde en yakın şehir dahilindeki ebniye fiatleri şehirden budiyeti hasebile icra edilecek tenzilât nazarı itibare alınmak suretile esas teşkil edecektir. Bostan olarak tefrik edilen arazi ile ziraate tahsis lanan arazi kıymetleri şehir ve civarı plânı dahilinde iseler arsa gibi takdir olunacaktır.

6 — Arazinin takdiri kıymetinde sahibi mülkün hakkı tasarrufu refedildikten sonra yapılan inşaat nazarı itibare alınmayacaktır.

7 — Takdiri kıymeti matlub olup aynı şerait dahilinde bulunan bir çok ebniyenin kâin olduğu mallerde bu emvalden yalnız bir kaç takdir edildikten sonra hali hazır kıymeti emlak vergisi defterlerinde mukayyed kıymetle mukayese olunmak suretile umumuna birden kıymet takdir edilecektir. Bu mukayesenin neticesi mühim bir fark irae ettiği takdirde aynı mahalde kâin ve aynı şerait dahilinde bulunan ebniyeye tatbik edilmek üzere bir misli müşterek tayin edilecektir.

8 — Şayed Türkiyede kâin bir meskenin veyahud muavazaya tâbi tutulması matlub olan ebniyenin takdir olunan kıymeti 5 şubat 1328 tarihli tahriri müsakkafat kanunile tayin edilmiş olan fiatın yüzde on dununda zuhur ederse Türkiye Hükûmeti bu emvali, muavazadan istisna etmek veyahud mukayyed fiattan yüzde on tenzilile satın almak hususlarında muhtardır. Bir arsanın veyahud arazinin takdir edilen kıymeti harbden evvelki fiatın yüzde elli dununda zuhur ederse Türkiye Hükûmeti bu emvali, muavazadan istisna etmek veyahud harbden evvelki fiatın nisfına satın almak hususunda kehtlik muhtardır.

9 — Şarkî Trakya ve Urla şibi eziresinde kâin bulunan emval hakkında atideki ahkâm tatbik olunacaktır :

Şayed bir meskenin veyahud bir ebniyenin takdir edilen kıymeti 5 şubat 1928 tarihli kanuna vfiikan tanzim olunan sicilâtta mukayyed kıymetin yüzde on dununda zuhur ederse Yunan Hükûmeti bu malı, bu husustaki niyetini azamî bir ay zarfında izhar etmek suretile, muavazadan istisna etmek hususunda muhtardır. Harbden evvelki fiatın yüzde elli dununda bulunan arsalarla arazinin takdiri kıymetinde aynı muamele cereyan edecektir. Bu suretle muavazadan istisna edilmiş olan emvalın kıymetleri hususî bir hesaba mevzu teşkil edecektir. Bu meblâğ Yunan Hükûmeti tarafından verilmesi muhtemel muavaza hesabı bakıyei zimmetinden olan mebalîğ haricinde ve buna tercihan azamî bir ay içinde tesviye edilecektir.

10 — Ormanların kıymeti, kabiliyeti istihsaliyelerine göre ve münakalât merkezlerinden budiyetleri nazarı itibare alınarak takdir edilecektir.

11 — Selânik ve İzmirdeki harik menatıkında bulunan arsaların takdiri kıymeti hali hazır fiatı üzerinde icra olunacaktır. Her mntâkanın aksamında müzayede ile vuku bulan satışlarda istihsal olunan ısatî fiat bunların takdiri kıymetinden esas olarak alınacaktır

12 — İmalâthanelerle fabrikaların ve madenlerle dalyanların takdiri kıymetinde Tarafeyni Âliyni Âkideynce tayin olunacak birer fen mütehassısı ile bitaraf hükûmat tebaası arasından müttefin müntehab bir mütehassıstan mürekkeb bir komisyon marifetile tesbit edilen anasır hususiye esas ittihaz olunacaktır. Atınada nüshateyn olarak 1 kânunuevvel 1926 tarihinde tanzim edilmiştir.

İmza : *Saracoğlu Şükrü*
B. A. Arkiropulos

NİHAÎ PROTOKOL

1

Her iki Hükûmet itilâfnamenin tasdikı keyfiyetinin gelecek kânunusaniden sonraya tehir etmemesi zımnında tedabiri muktaziyeye tevessül etmeği taahhüd ederler.

Maamafih zirde vazıaynı imza hususatı atıyeyi kararlaştırmışlardır:

A) İtilâfnamenin 9, 10 ve 13 neü maddeleri imzayı müteakib mevki icraya vazolunacaktır.

B) Muhtelit komisyon, itilâfnamenin tasdikından evvel 14 neü maddede derpiş edilen heyetlerin teşkiline ve takdiri kıymet hususunda her türlü muamelâtrı ibtidaiyeye mübaşeret edebilecektir.

T) Her İki Hükûmet tasdiknamelerin teatisinden evvel, tahtı tasarruflarında bulunan emvalin bazı şerait dairesinde ve bazı menatıkta takdiri kıymet muamelâtına mübaşeret etmenin muvafık olub olmayacağı hususunu birlikte tezekkür etmek hakkını muhafaza ederler.

D) İtilâfnamenin tasdikına intizar edilmeksizin Yunan hazinesince Türk emlâki varidatından vuku bulmuş tahsilâta mahsuben Yunan Hükûmeti tarafından Türk Hükûmetine 15 milyon drahmi tediye edilecektir. Maamafih Yunan Hükûmeti işbu meblâğrı bilâhare itilâfnamenin sekizinci maddesi mucibince icra edeceği tediye hesabına nakletmek hususunda muhtar olacaktır.

2

İtilâfnamenin ikinci maddesinde mezkûr emval ancak 1 ne madde mucibince Hükûmeti Yunaniyeye temellük edilecek emvalin kıymetine muadil olan mikdarı nisbetinde muavazaya dahil olacağı cihetle Türkiyede muavazadan hariç kalması muhtemel olub sahiblerine iadesi lâzım gelen emlâk Yunan tebaasının suhuletle gidebileceği yalnız bir muntakada kâin olacağı takarrür etmiştir.

3

Bu gün akdolunan itilâfname ahkâmıle alâkadar olarak Lozan sulhnamesininin 65 ne ve 66 ne maddelerininin dairei tathikına dahil olan mevadda Türk - Yunan hakem mahkemesininin mukarreratı katiyesile mahkûmünbih kâffe mebalîğ mezkûr itilâfnamenin 6 ne maddesinde gösterildiği üzere muavaza ve tasfiye hesabı kırılmıyaya değin işbu hesaba naklolunacaktır.

4

Bu gün imza edilen itilâfnamenin Muhtelit mübadele komisyonuna bahşettiği ve işbu itilâfnamenin hini akdinde mukaddemki senedata ibtinaen mezkûr komisyonun haiz bulunmadığı yeni salâhiyetler münasebetile muhtelit komisyonda zuhur edebilecek oldukça ehemmiyeti haiz prensib meseleleri, İstanbulda inikad eden Türk - Yunan muhtelit hakem mahkemesi reisinin hakemliğine havale edilecektir. Hakemin vereceği hükümler mecburiyülettiba olacaktır.

5

Tarafyeni Âliyeyni Âkideyn 24 temmuz 1913 tarihinde imza olunan ikamet ve salâhiyeti adliye mukavelenamesinin 6 ne maddesi ahkâmına tevfikân ve bu gün imza edilen itilâfnamenin ahkâmı mahfuz kalmak şartile Yunanistanda hiç bir Türk tabiin emvalinin, ortada menfaati âmmeye müstenid olduğu kanunen mütehakkak bir sebep bulunmadıkça ve kendilerine evvelce mübik tazminat ve rilmedikçe, istimplâk edilemeyeceğini beyan hususunda ittifak etmişlerdir.

6

İşbu sened bu gün Atınada imza olunan itilâfnamenin bir cüzü mütemmimi teşkil edip itilâfname ile birlikte tasdik olunacaktır.

Tasdikanılmekal her iki Taraf murahhasları işbu protokolü imza etmişlerdir.

Atınada 1 kânunuevvel 1926 tarihinde nüshateyn olarak tanzim edilmiştir.

Baynelmîlel maliye komisyonu

No.

196

Atına: 16 şubat 1927

1 kânunuevvel 1926 tarihinde Atınada akid ve imza edilen itilâfname mucibince Beynelmîlel maliye komisyonu tarafından ita ettirilmesi Yunan Hükûmetince taahhüd edilmiş bulunan teminat mektubunun sureti mütercemesi

Sefir cenabları,

Yunan ve Türk Hükûmetleri arasında Atınada 1 kânunuevvel 1926 tarihinde imza edilen (emlak itilâfnamesi) nin istihdaf ettiği muavaza dolayısıyla Yunan Hükûmetinin Türkiye Hükûmetine karşı medyun kalması muhtemel olan meblâğı beş yüz bin ingiliz lirasına kadar murakabesine mevdu varidat fazlasından Türkiye Hükûmetine icabında tesviye hususunda Beynelmîlel maliye komisyonunun gayri kabili fesih şekilde Yunan Hükûmetinin vekâletini haiz olduğunu işar ile kesbi fahreylerim.

Haiz olduğumuz vekâlet mucibince şurası aşikârdır ki Yunan Hükûmetinin taahhüdü maruzzikir itilâfnamenin tarafeynce tasdikı keyfiyetine vabestedir.

İşbu vekâletname mufadınca Yunan Hükûmetinin Türkiye Hükûmetine karşı muavaza dolayısıyla medyun olabileceği meblâğ miktarı tediye muamelesinin ifası zımında Türk - Yunan mübadelei ahali muhtelit komisyonu tarafından muavaza hesabının kapatılmasından sonra mezkûr komisyonea komisyonumuza tebliğ edilecektir. İhtiramatı faikamm kabulü mercudur sefir hazretleri.

Beynelmîlel maliye komisyonu namına

Reis

Maysa

BEYANNAME

1 — Zirde vazıaynı imza haiz oldukları salâhiyete binaen bu gün Atınada akdolunan itilâfnamenin 1925 senesi haziranında Ankarada akdolunan itilâfattan biri olan ve Türkiyede Yunan tebaasının ve Yunanistanda Türk tebaasının emlakine müteallik bulunan itilâfname yerine kaim olduğunu Hü-kûmeti metbuaları namına beyan ederler.

2 — Balâda mezkûr tarihte Ankarada imza olunan 1 ve 2 numaralı protokoller ile imza mazbatası unvanlı sened ahkâmı yeni itilâfname ile tatil edilmedikleri mertebede ibka edilmişlerdir. Maamafih şurası mukarrerdir ki 2 numaralı protokolün 1 neı fıkrası tamamilen mahfuzdur.

3 — 30 kânunusani 1923 tarihinde Lozanda akdolunan mukavelenamenin ikinci ve on altıncı maddelerinin tatbiki zmnında 21 haziran 1925 tarihinde Ankarada takarrür ettirilen ahkâm, mukavele-namenin Tarafeyni Âkideyn makamı aidesi tarafından tasdikile musaddak suretlerinin teatisi muamelesi arasında güzeran olacak müddet zarfında Muhtelit komisyonun mukarreratı şeklini iktisab etmesi için mezkûr komisyona tevdi olunacaktır.

Balâda mezkûr on altıncı maddede müteallik ahkâmı havi olan sened istimlâk olunacak emlak sahiblerine tahsis olunacak tazminatın sureti tayin ve tediyesine dair 1925 senesinde Ankarada imza olunan mukaveleye müteferri olmasın binaen işbu yeni mukavelenin nuktâ mezkûreyi tanzim eden mevad Muhtelit komisyonun olabada lâhik olacak kararî metnine dere ve idhal edilecektir.

Keza şurası da mukarrerdir ki Muhtelit komisyonun bu husustaki mukarreratına intizaren işbu mukarreratın istihdaf ettiği eşhasın gerek vaziyeti şahsiyelerini gerek emval ve menafii noktai nazarımdan hali hazırı teşdid edebilecek bir tedbir veya muameleye Tarafeynce tevessül edilmiyecektir.

4 — 30 kânunuevvel 1923 tarihli itilâfnamenin on altıncı maddesini müfessir kararın 4 neü maddesinin 4 neü fıkrasına tevfiikan maruzzikir kararın mevkii tatbika vazı tarihinden itibaren dört senenin inkızasında Muhtelit mübadele komisyonu marifetile ierası lâzım gelen takdiri kıymet emlak muamelesine gelince: Şayed bu dört sene zarfında Muhtelit mübadele komisyonu vazifcsini ikmal etmiş bulunursa bu takdiri kıymet muamelesinin 1914 - 1918 senesi harbinde bitaraf kalmış bir devlet tebaasından bir reisın tahtı riyasetinde biri Türk ve diğeri Yunanlı iki azadan mürekkeb bir komisyona tevdi iki hükûmet beyninde takarrür etmiştir.

İşbu reis bilitilâf intihab edilecek ve ihtilâf halinde keyfiyet intihab muvafakac ettiği takdirde İsviçre mahkemeı temyizi tarafından iera kılınacaktır.

Tasdikanlımekal salâhiyetnameleri usulüne muvafık bulunan Tarafeyn murahhasları bu gün Atınada imza edilen itilâfnamenin cüzü mütemmimi ve mezkûr itilâfname ile aynı zamanda tasdik edilecek olan işbu beyannameyi imza etmişlerdir.

Atınada 1 kânunuevvel 1926 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

*İmza : Cevad
A. Arkiropulos*

1 NUMARALI PROTOKOL

Emlâke mütedair olub bu gün imza edilen itilâfnamede zikrolunan (şahsı manevi) tabiri (İttihadi ve terakki) yi ticarî, smâî ve malî şirketlerle nakliyat ve şigorta şirketlerini ve keزالık her dürlü cemiyat ve eşhası maneviyeyi ihtiva eder.

Mezkûr itilâfnamede iadeleri derpiş edilen emlâk ashabının vekilleri tarafından ibraz olunacak vekâletnameler iki Taraf Hükûmetleri tarafından sürati mümkün ile tasdik olunacak ve işbu tasdik aneak vekâletnamelere mevzu imza ve mühüre şamil olacaktır.

Ashabı emlâkin tâbiyeti yahud bunların 18 teşrinievvel 1912 tarihinden evvel Yunanistanı terketmiş veya mütemadiyen Yunanistan haricinde mütemekkin bulunmuş olması hususatının tedkik ve tesbiti vekâletnamelerin tasdikından müstakil olarak yapılacaktır.

Hazinei hassaya aid envale gelince: Meseleyi bir hakeme arz yahud atiyen doğrudan doğruya müzakerat icrası suretile hal ve tasletmek hususunda her iki hükûmet mutabık kalmışlardır.

Ankarada 21 haziran 1925 tarihinde nüshateyn olarak tanzim edilmiştir.

İmza : *M. Hamdi*
J. Eksindaris

2 NUMARALI PROTOKOL

Lozan mukavelenamesinin üçüncü maddesinin tatbiki neticesi olarak sekenei müslimesi mübadeleye tâbi Yunan arazisini 18 teşrinievvel 1912 tarihindenberi terketmiş olan umum müslimanlar o sırada mevcut muahedat ve mukavelâtın tatbikâtı cümlesinden olan merasim ve muamelâtı ifa ve bilhassa Atina muahedesi mucibince hakkı hiyarını Türkiye lehine istihsal etmiş olsalar bile Lozan mukavelenamesinin üçüncü maddesinin tatbiki noktai nazardan mübadeleye dahildirler.

Maamafih salifüzzikir 18 teşrinievvel 1912 tarihinden evvel arazii mebhuseyi terketmiş olup fakat ne yeniden teessüs ve ne de Yunan tâbiyetini muhafaza maksadı olmaksızın kısa bir müddet ikamet için maskatı reislerine gidenler anifülbeyan fıkra ahkâmına dahil değildir.

Anifülbeyan şerait dairesinde 1918 senesinden sonra Yunanistana gitmek üzere bir Yunan pasaportunu hâmil bulunmak keyfiyeti haddi zatinde alâkadaranın Yunan tâbiyetini muhafaza etmiş olduklarına bir delil teşkil edemez. Meğer ki keyfiyet memlekette bir seneden ziyade ikamet, orada nüntehab veya müntehib sıfatile hayatı siyasiyeye iştirak, hidemat veya vezaifi umumiye kabul etmek, Yunan tebaası sıfatile emlâk bey ve şerasında bulunmak veya bu sıfatla dava ikame etmiş veya bir vesikai adliye veya idariyede ismi mezkûr bulunmuş olmak gibi sair efal ile müekked bulunmuş ola

Ankarada 21 haziran 1925 tarihinde nüshateyn olarak tanzim edilmiştir.

İMZA ZABITNAMESİ

Türk tebaasının Yunanistandaki ve Yunan tebaasının Türkiyedeki emvaline mütedair Türk Hükûmeti ile Yunan Hükûmeti beyninde bu gün imza edilen itilâfnamenin mevkiî icraya vaznı teshil ve mezkûr itilâfnamenin kezalik aynı günde Hükûmetyn beyninde imza edilmiş olan eşhası maneviye tabirinin tefsirine mütedair bulunan protokolün ve Türk ve Yunan tebaasının mübadelesine dair olan mukavelenamenin 16 nci maddesinin tatbiki hakkında Muhtelit komisyonca ittihaz edilecek ve işbu komisyonun bir kararı şeklini iktisab etmesi için Türk ve Yunan Hükûmetlerince müttefikan mezkûr komisyona havale olunacak olan kararnamenin tatbik ve tefsirinden tevellüd edecek müşkülâtın inkânın bütün müsaadesi nisbetinde ictinab arzusile zirde vazülimza salifüzzikir Hükûmetyn murahasaları berveçhi ati ahkâmı takarrür ettirmişlerdir :

1

Türk ve Yunan Hükûmetleri balâda zikredilen emvale mütedair olan itilâfnameyi sürati mümküne ile mecalisi teşriyelerinin tasdikına arzetmeği taahhüd ederler. İşbu tasdika intizaren ve muhtemel bir teahhur vukuunu derpiş ederek hususatı atiyeyi taahhüd ederler :

1 — İşbu itilâfnamenin tarihi imzasından itibaren bir sene zarfında emlâk itilâfnamesinde derpiş edildiği veçhile tahsil edilmiş olan varidatı bittamam menlehülhaklarına tediye eylemek.

2 — Kezalik aynı itilâfnamenin imzası tarihinden itibaren iki mah zarfında her iki Hükûmetin temellük etmek istediği emlâk listesini teati etmek.

Maruzzikir listelere dahil olmıyan emlâke gelince, bunlar mevzubahs listelerin teatisinden itibaren dört mah zarfında sahiblerine iade edilecektir. Şu kadar ki bu suretle iade edilecek olan emlâk ancak itilâfnamenin Türk ve Yunan mecalisi teşriyelerince tasdikından sonra ashabı tarafından ahara bey ve ferağ edilebilecektir.

2

Her iki memleket siyaseti iktisadiyesinin teshili gayesile emvali gayrimenkulenin temellüküne dair salifüzzikir itilâfname mucibince Hükûmetyni mümziyeye bahşolunan hakkın her iki Hükûmet tebaasının diğzerinin arazisinde mutasarrıf bulunup itilâfnamede münderic şerait ve ahkâmına tevfikân bunlar tarafından temellük edilebilecek olan maadine dahi teşmil edilecektir.

3

Şurası mukarrerdir ki eşhası maneviye tabirinin tefsirine mütedair olan 1 numaralı protokolün Yunan arazisinde kâin bulunup mülga Evkaf nezaretine tâbi olan muhtelif emlâki vakfiyeye hiç bir suretle taallûku yoktur. Zira bu mesele Türk ve Yunan mübadeleî ahali mukavelenamesile sureti katiyede halledilmiş bulunduğundan mevzubahs değildir.

Mebhusuan mübadele mukavelenamesinin sekizinci ve dokuzuncu maddelerinin istihdaf ettiği ce-maatlara aid olub sureti tasfiyeleri anifûlbeyan mukavelenamede musarrah olan her nevi emlâke salifüzzikir protokolün taallûku olmadıği tabiidir.

4

Lozan mukavelenamesinin 16 nci maddesinin tatbiki zmnında Muhtelit mübadele komisyonca ittihaz edilecek kararın dördüncü maddesinde avdetlerine müsaade edilecek eşhasın listelerinin tevdi için tayin edilen altı aylık müddetin inkızasından sonra tarafeyn Hükûmetleri maruzzikir dördüncü maddenin istihdaf ettiği ve hakkı avdetten istifade edemeyecek olan eşhasın ahkâmı şahsiyelerini tanzim ve tesviye için müzakerat icrasını taahhüd ederler. Maamafî şurası şimdiden mukarrerdir ki, bu tanzim ve tesviye keyfiyeti eşhası mezkûrenin alelûmum hukuku tasarrufiyelerinin

3 alettahsis hukuku irsiyelerinin sukutunu veya haleldar olmasını mucib olmayacaktır.
Ankarada 21 haziran 1925 tarihinde nüshateyn olarak tanzim kılınmıştır.

*Hamdi**Eksindaris*

<i>Cumhuriyet Riyasetine tebliği</i>	:	6 - III - 1927 tarih ve 1/1039 No. lu tevhene ile
<i>rayi neşir ve ilân kanununun Başvekâlete tebliğ</i>	:	
<i>ildiğini müşir Cumhuriyet Riyasetinden mevrud</i>	:	
<i>kerenin tarih ve numarası</i>	:	8 - III - 1927 ve 4/94
<i>izakeratı ihtiva eden zabıt ceridelerinin cild ve</i>	:	Cild Sayfa
<i>rafası</i>	:	28 238
	:	30 4,36:44,45,53:55
<i>nu kanunun alâkadar olduğu diğer kanunların</i>	:	
<i>marası</i>	:	340,343